

Vind

van

Glas

Wind
van
Glas

Mary van den Brink

1e druk

Auteur: Mary van den Brink

Copyright: © 2022

ISBN: 978 90 826185 1 8

Schrijfcoach: Annette Brouwer

Eindredactie: Annette Brouwer & Nicolette Steggerda

Vormgeving en productie: Drukkerij Coster&Kok

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Mary van den Brink

Begraafplaats Zorgvlied, ik ben er nog nooit geweest. De begraafplaats ligt aan de westelijke oever van de Amstel in de omgeving van Amsterdam. Ruimschoots op tijd loop ik door de groene toegangshekken. In de loop der jaren zijn er op begraafplaats Zorgvlied veel bekende Nederlanders begraven. Er worden tegenwoordig zelfs rondleidingen gegeven langs graven van bijvoorbeeld Herman Brood, Joop Doderer, Manfred Langer, Annie M.G. Smidt en vele anderen. Maar vandaag niet, vandaag wordt hier een gewoon mooi mens begraven.

Ik voel me ongemakkelijk, schuldig bijna. Het zonnige weer kan niet voorkomen dat ik het koud heb. Krampachtig houd ik een witte roos tussen mijn verkleumde vingers geklemd. Het was haar lievelingsbloem. Ik ruik eraan. Een honingzoete geur dringt mijn neus binnen. Een dag eerder had ik een rouwboeket van witte rozen laten bezorgen. De kleur wit symboliseerde haar puurheid. Slechts drie woorden sieren het satijnen lint...

Love You Forever

Voor me rijdt een witte limousine met verhoogd dak stapvoets over de oprijlaan. Daar ligt Sherry in, gaat het door me heen. Een moment hou ik mijn pas in en staar de auto na. Ondanks de zonnestralen die door de hoge beukenbomen vallen, is het een troosteloos decor. Ik zie graven liggen met natuursteen, marmer, hout en glas. Sommige graven zijn oud, liggen er troosteloos bij bezaaid met dode bladeren. Andere zijn recent aangelegd. Ik zie bloemen, heel veel bloemen. De gedachte dringt zich aan me op dat ook Sherry hier zal komen te liggen. Ik haal diep adem en versnel mijn pas. Aan de zijkant van de aula stopt de limousine. Drie vrouwen en twee mannen stappen uit. Ik herken alleen Fred. Ik herinner mij hem als een stoere, charismatische persoonlijkheid. Nu staat daar een kromgebogen man. De donkere zonnebril die hij draagt, verhult zijn grote verdriet. Voor de ingang ziet het al zwart van de mensen. Een aantal staat in de rij om het condoleanceregister te tekenen. Sommige zwijgend, andere gedempt pratend. Ik sluit aan en kijk om me heen, maar herken nog niemand. Bas is niet mee gekomen, hij kon het niet aan.

Januari 1970 - Geboorte Bas

‘Ben je nou weer op die rottige brommer, kind.’ Mijn moeder vindt het maar niets. Ruim acht maanden zwanger en dan helemaal van de Amstel in Amsterdam-Zuid naar Amsterdam-West.

‘Onverantwoord, straks wordt dat kindje nog te vroeg geboren door dat gehobbel.’ Zorgelijk schudt ze haar hoofd.

‘Ach mam, wat goed genaaid zit, tornt niet,’ roep ik en geef een zoen op haar wang.

‘Ja, maak jij maar grapjes, Charlotte, daar ben je goed in. Als dat kindje eerst maar geboren is,’ wijst ze naar mijn buik. ‘Je bent nog maar net twintig.’

Ondanks haar bezorgdheid kan ze een klein lachje niet onderdrukken.

‘U zal het zien, mam, komt helemaal goed. Moet u voelen.’ Ik leg haar hand tegen mijn buik. ‘Het is een behoorlijke druktemaker.’

Nog geen maand later rijd ik, samen met mijn man Chris, in een taxi naar de kweekschool voor vroedvrouwen in de Camperstraat in Amsterdam Oost. In een steriel wit kamertje met alleen een bed en een stoel worden wij op zaterdag 10 januari de trotse en gelukkige ouders van een prachtige gezonde zoon, die we Bas noemen.

‘Alles erop en eraan,’ roept de verloskundige terwijl ze ons de krijsende baby toont. ‘Mankeert niets aan, ook zijn longen doen het goed.’

Uitgeput maar zielsgelukkig volg ik haar handelingen. Chris is naast me komen zitten, hij ziet lijkleek. Tijdens de geboorte heeft hij op de gang gezeten. Met nog geen zes pond en 46 cm klein is Bas net een grote pop. Zwarte lange haartjes kleven tegen zijn hoofdje. Vanaf het moment dat hij in mijn arm wordt gelegd, ben ik het geweld van de bevalling alweer vergeten. Ik wil niet anders dan naar hem kijken, voelen, ruiken, aanraken. De witte omslagdoek die zijn hoofdje bedekt, duw ik een beetje naar achteren. Zijn oogjes gaan open. Het lijken net twee kooltjes die nieuwsgierig de wereld proberen in te kijken. Ik kus zijn kleverige klamme hoofdje en voel de snelle hartslag bovenop zijn schedel. Het geeft me een euforisch gevoel. De acht hechtingen die door een leerling vroedvrouw met een grote kromme naald zijn aangebracht, kan dit grote geluksgevoel niet wegnemen.

‘Het is een mooi kereltje.’ De stem van Chris laat me weten dat hij er ook nog zit. Ik kijk opzij en zie dat hij zijn normale huidskleur weer terug heeft.

‘Gaat het weer een beetje?’ vraag ik.

‘Was wel heftig,’ zucht hij. ‘Ik kon er effe niet meer tegen.’

‘Ja, wat dacht je van mij,’ wijs ik tussen mijn benen. ‘Het zal wel een slagveld zijn van onderen.’

‘Ik hoef het allemaal niet te weten,’ reageert hij pulkend aan zijn lip. ‘Het is allemaal niks voor mij.’

‘Maar we hebben er wel iets moois voor terug,’ negeer ik zijn opmerking en concentreer me weer op het wonderlijke dat tevreden in mijn arm ligt te kneuteran.

‘Wil je hem even vasthouden?’

‘Nee,’ weert hij af. ‘Hij is nog zo klein, straks breek ik iets. Het komt wel als we thuis zijn.’

Ik kijk naar Chris, zie de bekende onzekere trekjes zowel bij zijn ogen als bij zijn mond. Ik doe mijn best om hem te begrijpen. De reis naar het vaderschap heeft hij nooit bewandeld. Ik werd dikker, had een baby in mijn buik, daar was voor hem alles mee gezegd.

‘Zo,’ verbreekt de stem van de vroedvrouw de stilte in het kamertje. Haar blik blijft hangen bij Chris. ‘Hoe gaat het met meneer, alweer een beetje bijgekomen?’

Alweer een beetje bijgekomen, wil ik roepen. Versta ik dat nou goed? Vraag je dat aan hem. Uiteindelijk heb ik al het werk gedaan, venijnige pijscheuten urenlang, acht hechtingen, wat nou, alweer een beetje bijgekomen. Dat zou je aan mij moeten vragen. Maar ik zeg niets, ik kijk naar Chris. De zenuwtrekjes op zijn gezicht laten me weten dat hij zich ongemakkelijk voelt. Ik kan een klein lachje niet onderdrukken.

‘Gaat wel weer,’ hoor ik hem zeggen.

‘Dat is mooi.’ De vrouw schenkt Chris een vriendelijke glimlach. ‘Ik ga moeder en kind naar de zaal rijden. Loopt papa ook nog even mee?’ Zonder op antwoord te wachten, schopt ze met haar voet de rem van het bed los en duwt ons door een lange smalle gang richting de kraamzaal. Er zijn vijf bedden bezet met allemaal kersverse moeders. Naast ieder bed staat een wit ledikantje. In de hoek bij het raam is nog een bed leeg. Daar word ik heen gereden. Nadat ik ben overgeheveld en Bas in het ledikantje is gelegd, nemen Chris en ik afscheid van elkaar zodat hij de opa’s, oma’s en overige familie kan inlichten.

Bas is een onrustige baby. Hij huilt veel en lijkt altijd honger te hebben. In de speciale slaapzaal, waar de baby's 's nachts bij elkaar worden gezet, hoor ik hem in mijn beleving de hele nacht krijsen. Ik ben dan ook blij als 's morgens het licht door de kieren van de gordijnen schijnt, dan worden al snel de bedjes weer naar de moeders gereden.

'Hier is jouw kleine druktemaker,' roept de kraamverzorgster hartelijk terwijl ze een ledikantje mijn richting uitduwt. Het is de eerste ochtend na de bevalling. Als alles goed blijft gaan, mag ik na acht dagen naar huis. Tegen de zijkant van mijn bed klikt zij de wieltjes vast en knikt me vriendelijk toe. 'Lekker geslapen?' vraagt ze. Tegelijkertijd buigt ze zich voorover om naar Bas te kijken.

'Niet echt,' zeg ik.

'Ach, moet je nou toch kijken, nu ligt hij heerlijk te slapen.' Glimlachend draait ze zich van me af en gaat verder met de zorg voor andere moeders en baby's.

Krampachtig, om het venijnig trekken van de hechtingen tegen te gaan, druk ik mezelf op. Voorzichtig schuif ik zo dicht mogelijk naar de zijkant van het bed. De heftige steken negerend, kijk ik in het ledikantje. Aan de sprietige zwarte lange haartjes die boven het witte lakentje uitsteken, zie ik dat het Bas is, mijn Bas. Ik schuif het lakentje een beetje terug. Voorzichtig laat ik de zachte haartjes door mijn vingers glijden en wrijf over zijn roze wangetje. Ik zoek naar zijn handje, maar zie tot mijn verbijstering een klein wit stompje waar hij heftig op ligt te sabbelen. Er is toch niets mis met zijn handjes, denk ik geschrokken. Ik kijk naar zijn andere ingepakte handje en denk terug aan het moment dat hij voor het eerst in mijn arm werd gelegd. Alles klopte, mooie oortjes, klein neusje, lief mondje, tien vingertjes en teentjes. Zijn handjes waren wat droog, maar verder prachtig, zelfs een beetje vlezig. Ik zoek de blik van de kraamverzorgster die net aan komt lopen met het laatste ledikantje.

'Waarom heeft mijn kindje verband om zijn handjes?' roep ik, veront-rust wijzend naar Bas. Een moment draait ze haar hoofd naar me toe.

'Ik kom er zo aan,' zegt ze. Nadat ze een baby uit het bedje heeft getild en bij de kersverse moeder in haar arm heeft gelegd, loopt ze mijn richting uit. Schuin op de rand van het bed komt ze bij me zitten.

'We hebben de handjes van je kindje ingepakt ter bescherming van zijn gezichtje,' zegt ze zacht. 'We mogen de nageltjes nog niet knippen als ze zo klein zijn en dat ventje is nogal een wildebras.' Ze lacht om haar eigen

opmerking. ‘Je mag hem voeden, hij zal wel honger hebben.’ Zachtjes wrijft ze over mijn arm alsof ze zeggen wil, maak je maar geen zorgen.

Vakkundig pakt ze mijn slaperige mannetje uit zijn bedje en legt hem in de holte van mijn arm. Voorzichtig kus ik zijn hoofdje en ruik de zoete frisse babygeur. Ik ontbloot mijn borst. Zodra Bas mijn tepel bij zijn mondje voelt, hapt hij gelijk toe en begint gretig te drinken. Eigenlijk drinkt hij te snel, waardoor hij zich regelmatig verslikt. Ik wrijf over zijn neusje en kijk naar zijn gulzige mondje waar een klein druppeltje melk uitloopt. Het ingepakte knuistje dat druk in het rond maait, ontroert me opeens. Ik voel tranen opkomen. Niet zomaar een traantje. Een waterval aan tranen stroomt langs mijn wangen. Ik schaam me, waarom huilen als je zo’n prachtig wondertje in je armen hebt. Ik kijk op. Een jonge moeder, die aan de overkant ligt, ziet het. Ze lacht naar me.

‘Dat is normaal hoor,’ roept ze. ‘Dat zijn de hormonen. Dit is mijn derde,’ wijst ze naar haar baby die ook driftig ligt te drinken. ‘Ik heb het nog steeds. Het komt zomaar uit het niets.’ Snotterend lach ik terug.

Een week later, nadat de hechtingen zijn verwijderd, mag ik met de baby naar huis. Chris komt me halen. Voor het eerst maak ik gebruik van de witte cape die mijn moeder voor hem heeft gehaakt. Trots stap ik met Bas, die in de holte van mijn arm heerlijk ligt te slapen, de taxi in. Bij thuiskomst loop ik gelijk door naar zijn nieuwe rode wiegje, waarvan de witte gordijntjes zijn afgezet met lieveheersbeestjes. Het geeft me een speciaal gevoel om mijn kindje voor het eerst in zijn eigen bedje te leggen. Wegens ruimtegebrek slaapt Bas bij ons in de slaapkamer. Dat vind ik geen enkel probleem. Zo ben ik snel bij hem als hij ’s nachts honger krijgt. Het liefst had ik zijn wiegje naast ons bed gezet, maar daar is geen plaats voor.

Intussen is ook Chris een zorgzame papa. Hij is apetrots op zijn zoon, geeft hem de fles en indien nodig voorziet hij hem zelfs van een schone luiert. Bas huilt veel, vooral ’s nachts. Dan pak ik hem op, leg hem in mijn arm en schommel net zo lang tot hij weer in slaap valt. ‘Je moet hem op zijn buikje leggen,’ had de kraamverzorgster gezegd bij het afscheid nemen, ‘dan wordt hij sneller moe.’ Dat doe ik dus. Met de muziekmobiel, die boven zijn wiegje hangt, hoop ik hem tot rust te brengen tijdens zijn nachtelijke huiluurtsjes.

Een jaar later

De verhuizing van Amsterdam naar Lelystad komt onverwacht. De eigenaar van de machinefabriek waar Chris werkzaam is, heeft daar een nieuw bedrijfspand gekocht. De werknemers hebben twee keuzes, dagelijks heen en weer reizen van Amsterdam naar Lelystad of de woning accepteren die ons daar door de gemeente wordt aangeboden. Ondanks dat Bas bij ons op de slaapkamer slaapt, we geen douche en balkon hebben en ik de kinderwagen dagelijks, noodgedwongen en tot grote ergernis van mijn Duitse buurvrouw in het trapgat moet zetten, vind ik de gedachten aan Flevoland verschrikkelijk. Chris vindt alles prima, heen en weer reizen is voor hem geen probleem en verhuizen ook niet. Zoals gewoonlijk laat hij de beslissing aan mij. Chris is een harde werker, doodgoed, maar als het aankomt op beslissingen nemen, laat hij dat graag aan mij over. In het geval van Lelystad vind ik dat prima. Gelukkig is ons nog een paar maanden de tijd gegund om erover na te denken. Ik ben namelijk bijzonder gehecht aan de knusse tweekamerwoning op de eerste etage aan de Amstel en kan me geen dag voorstellen zonder de Albert Cuypmarkt en het Sarphatipark, op een steenworp afstand.

Regelmatig slenter ik met Bas in de kinderwagen langs de aantrekkelijke kramen gevuld met verse bloemen, etenswaar, kleding en allerlei mooie hebbedingetjes. Na afluop mag hij in het park stukjes brood voeren aan de eendjes. Geweldig vindt hij dat. Zodra de dieren ons in de gaten krijgen, komen ze het water uit, schudden hun veren en waggelen met veel kabaal het gras op. Opgewonden klappt Bas dan in zijn handjes en kan niet wachten tot ik hem uit zijn karretje til. Met een zakje broodresten haast hij zich op zijn korte beentjes naar de kwakende watervogels, waar hij zittend op zijn hurken de beesten het brood toewerpt. Ook mijn moeder zal ik missen. Zij is er altijd als ik haar nodig heb. We zien elkaar regelmatig. Meestal zitten we dan samen te breien of te haken en ze heeft gesprekstof in overvloed. En dan mijn zuster Willy en haar twee jongens, Robbie van vijf die al op de kleuterschool zit en Remco van bijna drie. Iedere maandagochtend ga ik gezellig bij haar op de koffie. Bas vindt het geweldig om met zijn neefje te spelen. Met de grote ton boordevol speelgoed zijn ze uren zoet. Toch vind ik, ondanks mijn dilemma's, dat ik aan Bas moet denken. In Lelystad krijgt hij een eigen kamer, genoeg ruimte om te spelen. Er komen allemaal jonge gezinnen wonen. Ook de vierduizend

gulden, bedoeld voor verhuis- en inrichtingskosten, zijn zeer welkom. Daar kan ik in ieder geval een wasmachine van kopen. Nog steeds doe ik de was op de hand. Ook heeft Bas een wandelwagen nodig, een groter bed met nieuwe lakens en dekens en niet te vergeten, kleding en schoenen. Zijn kamer zal ik opvrolijken met dierenbehang en aan de muur een plank hangen om zijn vele knuffeldieren op te etaleren. Bas is dol op dieren. Of het nou een hondje, poesje of een eendje is, hij vindt ze allemaal even lief. We hebben dan ook een parkietje voor hem gekocht, dat we Pietje noemen. Het is een tam beestje. Waar Bas gaat, gaat Pietje. Hij zit op zijn hoofd, zijn arm, zijn schouder. Als Bas in de kinderstoel een bordje pap eet, gaat Pietje op de rand zitten om ook een paar hapjes mee te pikken. Bas vindt het allemaal geweldig, tot die ene keer...

Ik stond te strijken. Bas zat in de kinderbox te spelen met zijn blokken-doos. Van de gekleurde blokken maakte hij altijd een hoge toren. Elke keer als hij er een blokje bovenop deed, keek hij afwachtend toe of het bouwwerk ineens zou storten. Als het hem te lang duurde, hielp hij een handje. Ook Pietje speelde graag mee. Alleen die dag ging het niet zoals Bas wilde. Zo nu en dan hoorde ik hem mopperen tegen de parkiet en zag ik hem wapperen met zijn hand. Ik maakte me daar niet druk om, ze hadden wel vaker ruzie met elkaar, dus ik ging rustig door met het kreukvrij maken van de stukjes textiel. Tot ik opgeschrikt werd door een piepend en reutelend geluid. Ik keek op en zag tot mijn grote schrik dat Pietje in moeilijkheden verkeerde.

‘Bas,’ gilte ik, ‘wat doe je?’ Met zijn staart omhoog, het kopje omlaag zat Pietje hijgend vastgeklemd in het knuistje van Bas. Ik rende naar de box om het beestje uit zijn erbarmelijke situatie te bevrijden. Voorzichtig trok ik de vingertjes van Bas omhoog, pakte het benauwde beestje uit zijn hand en zette hem bij het waterbakje in de vogelkooi. Bas begon te huilen. Hoe maak je zo’n kind nou wijs dat Pietje bijna gestikt was, dat mama heel dom is geweest en beter op had moeten letten. Ik tilde Bas uit de box, nam hem op schoot en suste hem troostend heen en weer tot hij in slaap viel. Diezelfde week hebben we de parkiet bij mijn moeder ondergebracht en een poesje voor Bas opgehaald in het asiel, die hij ook Pietje noemde.

Ons nieuwe onderkomen ligt in een rustige nieuwbouwwijk in dat verre door God verlaten oord, Lelystad. Er staan uitsluitend eengezinswoningen waar al veel jonge gezinnen zich hebben gesetteld. De huizen zien er

allemaal hetzelfde uit. Ze bestaan uit vier kamers, een zolder en een grote achtertuin. De benedenverdieping heeft een doorzonkamer die grenst aan een open keuken, smalle gang en toilet. Op de eerste verdieping bevindt zich een tweede toilet, drie slaapkamers en de badkamer. Je zou denken dat ik super blij ben met zo'n prachtige nieuwe ruime woning maar niets is minder waar. Ik vind het verschrikkelijk in dit boerengat. Ik mis niet alleen de gezelligheid van de stad en de Albert Cuypmarkt, ook mijn moeder mis ik en Willy. Eigenlijk mis ik alles wat me in het Amsterdamse zoveel gezelligheid gaf. Maar Bas is blij en dat vind ik toch het belangrijkste. Hij is blij met zijn eigen kamer, met zijn nieuwe witte bed omringd door een verzameling pluche beesten. Vooral aan Droes de beer is hij erg gehecht. Ook het dierenbehang boven zijn bed vindt hij prachtig. Iedere avond, voordat hij gaat slapen, kruip ik naast hem. Dan kijken we samen naar de muur. Alle dieren heb ik een naam gegeven en een eigen verhaal. Zo hebben we de poes Pietje genoemd, de hond Boris, het konijn Flappie, het paard Storm, de kip Kippie, de eend Kwekkie en de giraffe Goofy. Bas weet alle namen uit zijn hoofd. Met een duim in zijn mond, plukkend aan zijn nieuwe wollen paarse deken, luistert hij iedere avond aandachtig naar het verhaaltje dat ik hem vertel. Hij plukt net zolang aan de deken tot zijn hand gevuld is met een dotje wol. Tevreden valt hij dan in slaap. Ik vind het heerlijk als Bas slaapt. Hij is lief maar een ondernemend en overactief ventje.

In de tweede kamer slapen Chris en ik. De derde kamer staat nog leeg maar we hopen niet voor lang want we willen graag een broertje of zusje voor Bas. De zolder hebben we ingericht als logeerkamer voor Willy, Rob en de kinderen. De achtertuin is, met oog op het speelgenot voor Bas, overwegend bedekt met grasmatten. Op het weiland achter het huis, dat door een looppad en een smalle sloot van het woonerf wordt gescheiden, grazen dagelijks tientallen koeien. Het mooie zie ik er niet van in, ik vind het alleen maar stinken. Voor Bas is het leven in het Lelystadse een walhalla van plezier. Regelmatig ga ik met hem naar het grote spelterrein in de buurt. Bij warm weer zet ik achter in de tuin een opblaasbaar zwembad waar alle buurkinderen van mee mogen genieten. Ook Pietje, onze poes, geniet volop van het buitenleven.

De verjaardag van Bas vieren we dan ook in ons gezinshuis. Slingers en ballonnen sieren het plafond. Van familie, vrienden en buurkinderen krijgt hij cadeautjes, heel veel cadeautjes. Chris en ik hebben een blauwe driewieler voor hem gekocht, geweldig vindt hij dat. De taart, voorzien van een marsepeinen meneer de uil die de Fabeltjeskrant tussen zijn vleugels houdt, maakt het feest compleet.

‘HIEPERDEPIEP ... HOERA ...’ Bas haalt diep adem, bolt zijn van opwinding gekleurde wangen en blaast in één keer de twee kaarsjes uit. Ik geniet van zijn gelukkige gezichtje, van zijn stralende donkere ogen, van mijn familie om me heen, zij zijn zo vertrouwd. Dat doet me even vergeten hoezeer ik terugverlang naar het Amsterdamse.

Gelukkig heb ik aardige burens. Vooral met Francine kan ik het goed vinden. Zij komt uit Eindhoven en heeft net als ik een schrijnend verlangen naar haar vorige vertrouwde omgeving. Francine heeft een zoon die Boris heet. Boris is net als Bas twee jaar, ze schelen slechts een maand met elkaar. Met Francine en de kinderen wandel ik wekelijks naar de dinsdagmarkt in Lelycentre. Het lijkt in de verste verte niet op de Albert Cuyp maar het is tenminste iets. De markt ligt aan een groot plein met rondom een bakker, slager, drogisterij, de Spar, een schoenenwinkel en de ABN-bank. Ook het consultatiebureau ligt aan het plein. Voor Bas heb ik intussen al een uitnodiging ontvangen.

‘Het gaat prima met uw zoon,’ zegt de arts van het consultatiebureau nadat hij Bas grondig heeft bekeken, beluisterd en gewogen. ‘Hij is gezond en groeit goed. Je hebt nu eenmaal rustige en drukke kinderen,’ is zijn reactie op mijn vraag of het normaal is dat een kind van twee jaar geen moment stil kan zitten en nooit langer dan twee minuten met iets kan spelen. De meest vreemde fratsen uithaalt zoals spijkertjes in een raam timmeren, aarde gooien in een aquarium, op een vlot springen en zich vervolgens naar de overkant van de sloot laten varen zodat ik hem later, na een angstige zoektocht met buurmoeders, tussen de koeien vandaan moet halen. De arts ziet geen enkel probleem.

‘Een kind van die leeftijd is nou eenmaal aan het ontdekken en het ene kind is ondernemender dan het andere,’ voegt hij eraan toe terwijl ik Bas zijn kleren weer aantrek. De woorden van de arts stellen me voorlopig gerust.

Gezinsuitbreiding

Hoera, een broertje voor Bas en we noemen hem Danny.

Op zondag 4 oktober 1973 wordt Danny geboren. Zijn eerste kreetjes klinken als muziek in mijn oren. Acht pond en 51 cm. Een prachtige vlezige baby met korte donkere haartjes. De bevalling ging snel en zonder scheuren. Ik had besloten thuis te bevallen zodat ik Bas, buiten de hulp van een kraamverzorgster, niet aan anderen hoef over te laten. Niemand kan zo goed op hem letten als ik. Dat Danny vanaf de eerste nacht buiten het veilige en warme onderkomen in mijn baarmoeder al doorslaapt, had ik niet durven dromen. Ook op hem ben ik stralend verliefd en ja, ook nu krijg ik weer die belachelijke huilbui. Het is de tweede dag na de bevalling. Buiten schijnt de zon. Daar ben ik niet blij om. Ik heb liever dat het regent, dat is voor mij een goede reden om Bas binnen te houden. Met een kussen in mijn rug zit ik rechtop in bed. Ik kijk naar Danny die, nadat ik hem zijn voeding heb gegeven, in de holte van mijn arm tevreden ligt te kneuteren. Ik zie hoe mooi hij is, dat kleine neusje, dat mondje en die oortjes, zo lief. Rechts van mij leunt Bas duimend tegen me aan. Zijn paarse deken, waar niet veel meer van over is door het vele plukken, heeft hij uit zijn bedje meegesleept. Ik voel zijn kleine mollige vingertjes tegen mijn wang. Ik kijk opzij.

‘Jij bent toch ook mijn mama?’ Niet op die vraag voorbereid kus ik zijn neusje en trek hem met mijn vrije arm naar me toe.

‘Natuurlijk schatje, ben ik ook jouw mama. Jij bent toch mijn grote lieve knul?’ Ik klem hem dicht tegen me aan, pak zijn kinnetje zodat hij gedwongen wordt naar me te kijken. ‘Mama houdt heel veel van jou, dat weet je toch wel?’ Ik kus zijn mondje. Zijn donkere vragende ogen ontroeren me. Bas knikt, pakt de paarse deken, stopt zijn duim terug in zijn mond en gaat weer tegen me aan liggen. Ik zie dat hij tevreden is met mijn antwoord maar toch kan ik het brandende gevoel van opkomende tranen niet tegen houden. Ik draai mijn hoofd naar Danny.

Herinneringen uit de babytijd van Bas flitsen aan me voorbij. Hoe ik nachtenlang, op één hoog aan de Amstel, wiegend met hem door het huis liep net zo lang tot hij eindelijk in slaap viel. Hoe ik hem dan voorzichtig tussen Chris en mij in bed legde, me niet bewoog, als de dood dat ik op

hem zou gaan liggen of hem wakker zou maken. Ik dacht aan mijn Duitse buurvrouw die in alle vroegte, als ik net aan het bijkomen was van de nacht, tegen de gangdeur bonkte om haar ongenoegen te uiten over het vesjikkelijke gekres von die baby, zoals zij dat noemde. Dat ik na vier maanden uitgeput besloot Bas de fles te geven zodat ik zeker wist dat hij geen honger meer had en ik uiteindelijk mijn nachtrust terugkreeg. De ervaringen uit het verleden hebben mij doen besluiten Danny flesvoeding te geven. Gelukkig begreep de verloskundige mijn beslissing en gaf me pilletjes waardoor de melkproductie niet op gang kwam.

De eerste dag na de bevalling neemt Chris de zorg voor het gezin op zich. Daar ben ik blij om. Nog even geen kraamhulp, gewoon met elkaar en de familie. De trotse opa's en oma's, die net als bij Bas met elkaar kibbelen over op wie de baby het meest lijkt. Ik moet erom lachen. En Willy, mijn zuster met wie ik een speciale band heb. Haar man en de jongens. Mijn twee broers met aanhang. Ik vind het heerlijk dat ze er zijn. In plaats van beschuit met muisjes hebben we petit fours laten bezorgen. De bovenkant is bedekt met marsepein in de kleur babyblauw gegarneerd met in chocola geschreven de naam, Danny. De tweede dag moet Chris weer aan het werk waardoor ik ben overgeleverd aan de zorg van de kraamhulp. Ik vind het verschrikkelijk om Bas aan een vreemde over te laten. Met Chris in huis ben ik gerust. Samen met Bas doet hij de boodschappen. Bas vindt dat prachtig, voorop bij papa op de fiets. Hij voetbalt met hem in de achtertuin. Ik weet gewoon dat Chris goed op hem let en ervoor zorgt dat hij geen gevaarlijke dingen doet.

De kraamhulp is al vroeg gearriveerd. Met een stevige handdruk stelt ze zich voor als Toos. Ze is een robuuste verschijning. Haar leeftijd schat ik rond de dertig. Ze ziet eruit alsof ze zo van de boerderij komt. Vitaal, een gezonde huidskleur en flink aan de maat. Haar rood geruite overhemd en beige tuinbroek zijn zeker twee maten te groot en met de geitenwollen sokken aan haar voeten wekt ze de indruk dat ze haar klompen bij de voordeur heeft uitgedaan. Toos is lief voor de kinderen maar ze komt op mij nogal onverschillig over. Zo zie ik op haar eerste werkdag, vanuit mijn bed, het hekje boven aan de trap open staan. Mijn angstige kreet doet nog maar net voorkomen dat Bas naar beneden kukelt. Als ik haar daarop aanspreek kijkt ze me aan met een blik van maak-je-niet-zo-druk, mens.

De derde dag, Chris is naar zijn werk, Bas is nog even naast me in bed gekropen en Toos doet Danny in bad. Ik ben weer in slaap gesukkeld. Plotseling schrik ik wakker door een sissend geluid. Verward schiet ik omhoog en kijk om me heen. Ik realiseer me dat er niets aan de hand is. Aan het einde van mijn bed staat Toos de luiers te strijken. Met de strijkbout in haar hand knikt ze me vriendelijk toe.

‘Lekker geslapen?’ vraagt ze, terwijl ze doorgaat met strijken. Ik knik bevestigend. Leunend tegen de achterkant van het bed merk ik opeens dat Bas niet meer naast me ligt. Buiten het gesis van de strijkbout is het stil in huis, akelig stil. Ik kijk naar de vrouw tegenover me.

‘Waar is Bas?’ vraag ik. De manier waarop ze haar hoofd schudt en schouders ophaalt, irriteert me. Ze kijkt me niet eens aan.

‘Hoor je wel wat ik vraag, Toos? Je houdt hem toch wel goed ik de gaten, hé? Bas is nogal ondernemend!’

‘Daar ben ik al achter.’ Ze laat een honend lachje horen. ‘Ik heb hem een uur geleden uit de sloot gevist. Hij was steenkoud.’

‘Wat? Uit de sloot gevist?’ Mijn stem klinkt twee octaven hoger.

‘De buurvrouw van hiernaast kwam me waarschuwen, ze zag hem liggen op zijn buik aan de slootkant, visjes vangen, zei die.’ Ik zie een glimlach om haar lippen. Ook al is het maar een glimlach, het ergert me. ‘Toen ik bij hem kwam was het al gebeurd. Ik was net op tijd, heb hem uit de sloot getrokken en gelijk onder de warme douche gezet.’ Met vertrokken mondhoeken kijkt ze naar me op. ‘Hij stonk als de hel. Nu ligt dat mannetje lekker te slapen.’

Lekker te slapen, gonst het door mijn hoofd. Mijn bloed kookt, ik voel een sterke drang om te schreeuwen. Je moet godverdomme beter op mijn kind letten, stomme trut. Hij moet nog drie worden, hij had wel kunnen verdrinken, jij stom klotewijf, wil ik gillen. Het zweet staat op mijn rug. Ik drink een slokje water, schraap mijn keel en neem even de tijd om rustiger te worden.

‘Je moet echt beter op hem letten, Toos, hij is zo vlug als water.’ Haar reactie peilend voel ik mijn oren suizen van ingehouden woede.

‘Hij is wel een deugnietje hoor, ik kom handen tekort met dat kind.’ Laconiek gaat ze door met het strijken van de luiers. ‘Dat knaapje is vanmorgen ook met lucifers bezig geweest,’ pufte ze, ‘hij heeft een blaar op zijn been zo groot als een kwartje.’

‘Wat?... Hoe kan dat nou, ik heb geen lucifer in huis.’ Ik hoor mezelf hijgen, ik denk aan Bas die ligt te slapen met een blaar op zijn been. Dat het nog veel erger had kunnen zijn. Ik neem nog een paar slokken water en concentreer me op mijn ademhaling.

‘Hij was even langs gegaan bij de buurvrouw,’ gniffelt ze, ‘het is me wel een ondeugend kereltje, hoor.’ Ik kan die grijns wel van haar smoel slaan.

‘Welke buurvrouw?’

‘Die van drie huizen verder. Gewoon uit de keuken gepikt, ze zag hem nog net weg sneaken. Later pas, miste ze de lucifers. Met die dreumes krijg je nog heel wat te stellen.’

Drie huizen verder, dreunt het in mijn hoofd. Daar woont Ellie. De machteloosheid die ik voel is ongekend. Ergernis en woede nemen bezit van me. Ik sla de dekens opzij en sta op. Door de snelheid waarmee ik uit bed stap, sta ik te tolleren op mijn benen. Steun zoekend aan de rand sluit ik een moment mijn ogen. Na diep adem te hebben gehaald, slof ik naar het stopcontact en trek de stekker eruit. Ik kijk naar de bout in haar hand.

‘Geef die maar aan mij.’ Mijn stem klinkt schor. Met een klap zet ik de bout op het metalen rekje. Weer overvalt me een lichte duizeling, de strijkplank geeft me steun. Ik zie hoe ze naar me kijkt, alsof ik niet goed snik ben. Ik zie verbazing op haar gezicht, hoe ze slikt. Ik blijf doodstil staan, hou haar blik vast.

‘Weet je wat het met jou is, Toos.’ Ze trekt haar wenkbrauwen op. ‘Jij hebt totaal geen verantwoordelijkheidsgevoel. Je had Bas in de gaten moeten houden, daarvoor ben je hier, daar word je voor betaald,’ snauw ik. De verbijstering op haar gezicht doet me goed. ‘Hij had wel kunnen verdrinken,’ ga ik door. ‘Begrijp je dat? En morgen, Toos, morgen hoef jij hier niet meer terug te komen.’

‘Wat jij wil.’ Haar stem klinkt sarcastisch. ‘Dan doe je het vanaf morgen toch lekker allemaal zelf.’ Abrupt draait ze zich om en snelt de kamer uit. Terug in bed moet ik huilen. Huilen omdat ik Bas aan een vrouw heb toevertrouwd die ik helemaal niet ken, huilen omdat ik zelf niet bij machte ben om op hem te letten, huilen omdat ik me schuldig voel ook tegenover Toos. Dezelfde avond staat mijn moeder met haar koffer voor de deur.

Voor het eerst naar school

Bas heeft er zin in. Alles wat nieuw is, vindt Bas leuk. Ook voor Danny is het een speciale dag. Steunend tegen een kussen zit hij rechtop in de kinderwagen te wachten op wat er komen gaat. Buiten schijnt de zon. Huppelend loopt Bas met zijn nieuwe dierenrugzak om zijn schouders naast de kinderwagen richting het schoolplein. Hij ziet er schattig uit in zijn blauwe spijkerbroek en witte poloshirt. Zijn door de zongebruinde huid steekt mooi af tegen het wit van zijn shirt.

‘Je komt me straks toch weer halen?’ Het hoge stemmetje van Bas ontroert me. Ik hou mijn pas in en buk voorover.

‘Natuurlijk kom ik je weer halen,’ zeg ik en druk zijn kleine lijfje strak tegen me aan. Ik knuffel hem alsof het de laatste keer is dat ik hem zie. ‘Mama zal je altijd komen halen,’ benadruk ik nogmaals mijn woorden. Hij heeft geen idee hoe moeilijk ik het vind om hem voor de eerste keer bij een vreemde mevrouw achter te laten. Bij voorbaat maak ik me al zorgen. Op school moet hij natuurlijk op een stoel blijven zitten, luisteren naar de juf, opdrachten maken, tekenen, plaatjes inkleuren. Met zoveel kinderen in de klas kan de juffrouw wel eens ogen tekort komen.

De Witte School staat er met grote letters boven de ingang van het vierkante witte stenen gebouw. Wat mij als eerste opvalt is het afsluitbare hek rondom het schoolplein. Bas kan niet weg lopen. Dat stelt me gerust.

‘Hier is je school, schat.’ Ik loop het hek door en zet de kinderwagen op de rem. Voordat ik er erg in heb, zit Bas al op het klimrek achter de zandbak. Er is geen enkele aarzeling meer bij hem te bespeuren. Ik zie ook Francine staan met Boris aan haar hand. Boris en Bas zijn intussen dikke vriendjes. Ik schop de rem weer los en loop naar haar toe.

‘Spannend hè, voor de kids,’ roept ze, als ze me aan ziet komen lopen.

‘Niet alleen voor de kids,’ reageer ik. ‘Ik vind het verschrikkelijk om Bas straks achter te laten.’ Ik blaas een diepe zucht weg.

‘Anders ik wel, Boris is zo’n gevoelige jongen, als hij maar niet wordt gepest.’

‘Daar steekt Bas wel een stokje voor,’ zeg ik trots. Bas is dan wel klein, hij is voor niets en niemand bang en ze moeten zeker niet aan zijn beste vriendje komen.

De schooldeuren gaan open. Ik til Danny uit de kinderwagen en neem hem op mijn arm. Bas heeft de grootste pret met Boris. Als ik hem roep, komt hij snel aangerend.

‘Geef mama maar een hand.’ Ik voel zijn handje knellen in de mijne. Hij vindt het toch wel spannend, gaat het door me heen. We lopen de school binnen en komen in een ruime hal met daaraan grenzend vier leslokalen bestemd voor de kleutergroepen. Ik baan me een weg tussen de ouders en kleutermenigte. Zoekend loop ik met mijn twee kinderen in het rond. Danny vindt het prachtig al die drukte en probeert zich uit mijn arm los te worstelen. Ik hou hem stevig vast wat resulteert dat hij luid begint te jammeren. Bas houdt mijn hand nog steeds gespannen vast. Ik heb het bloedheet. Het liefst ga ik weer met ze naar huis, lekker met dat mooie weer de tuin in. Dan kan ik Bas in ieder geval goed in de gaten houden, want je weet maar nooit wat hij in zo’n nieuwe omgeving allemaal uithaalt. Achter me hoor ik de verlossende stem van Francine. Ik draai me om.

‘Dit is de klas van onze jongens,’ wijst ze op een van de deuren. Welkom bij juffrouw Laura, staat er met grote letters. Francine komt naast me staan. Boris verstopt zich tussen de benen van zijn moeder. Enkele andere kinderen hoor ik klagelijk huilen. Bas niet, hij vindt het wel spannend maar ook leuk. Danny is weer rustig geworden. Door alle drukte om zich heen is hij alweer vergeten waarom hij hilde. Met de hand van Bas nog steeds in die van mij, lopen we de klas binnen. Op de achtergrond hoor ik ook Boris zachtjes huilen. Een jonge vrouw komt onze kant opgelopen. Ze heeft een vriendelijk gezicht en stelt zich voor als Laura. Haar helderblauwe ogen, waaraan lange wimpers krullen, vallen me op. Het doet me goed dat ze zich al snel met Bas bemoeit. Ze zakt door haar knieën.

‘Ik ben juffrouw Laura,’ zegt ze lachend. ‘En jij bent?’

‘Bas,’ hoor ik hem zeggen.

‘Wat een stoere naam.’ Met haar wijsvinger raakt ze licht zijn wang. Ze pakt zijn hand en trekt hem voorzichtig bij me weg.

‘Kom maar Bas, dan zal ik je laten zien waar jouw tafel en stoeltje staan. Loop je ook even mee?’ vraagt ze mijn richting uitkijkend. Nog steeds met Danny op mijn arm loop ik achter ze aan. Gewillig laat Bas zich leiden door zijn nieuwe juf. Af en toe kijkt hij naar haar op. Hij ziet er ontspannen uit. Ik krijg de indruk dat hij haar wel lief vindt.

‘Dit is jouw plaats,’ wijst ze, naar een van de tafeltjes in het midden van de klas. ‘Kun je dat onthouden?’ Onwennig zie ik hem knikken. ‘Goed zo, dat is knap van je.’ Geruststellend strijkt ze hem over zijn hoofd. Nadat Bas zijn rugzak heeft afgegooid, gaat hij zitten aan het tafeltje dat juf Laura hem heeft aangewezen. ‘Voor je tas hebben we straks een mooi plekje,’ wijst ze naar de grond, waarna ze terug loopt naar de andere wachtende moeders. Bas knikt. Voor mezelf trek ik een stoel bij en neem Danny op schoot. Het bekertje drinken dat ik voor hem heb meegenomen zet hij gretig aan zijn mond. Ik kijk naar Bas, zie hoe hij nieuwsgierig in het rond kijkt.

‘Vind je het hier leuk, schat? Wat heb je een lieve juffrouw, hè?’

‘Daar is Boris.’ Mijn vragen negerend zwaait hij driftig met zijn armen door de lucht.

Francine staat bij de ingang nog even met de juf te praten. Ik zie haar wijzen richting het tafeltje waar Bas aan zit. Danny heeft intussen het bekertje drinken leeg en wordt onrustig. Ik laat hem van mijn schoot glijden. Op zijn korte beentjes stevent hij af naar de knutselhoek waar ik hem goed in de gaten kan houden. Ook Francine komt de klas ingelopen. Boris klemt zich nog steeds vast aan de rok van zijn moeder. Als hij op het stoeltje naast Bas mag gaan zitten, verandert zijn treurige gezicht.

‘Je mag naast me zitten, dat is toch leuk?’ roept Bas enthousiast. ‘Kunnen we toch nog samen spelen.’ Hij kijkt opzij naar Boris. ‘Je hoeft niet te huilen hoor, ik huil ook niet, kijk maar naar mijn ogen.’

Ik zoek de blik van Francine. ‘Het komt wel goed met die twee,’ zeg ik. Intussen hebben alle kinderen een plekje gekregen en wordt de ouders vriendelijk verzocht de klas te verlaten. Ik haal Danny uit de knutselhoek en loop nog even naar Bas.

‘Mama gaat, schat. Om twaalf uur kom ik je weer halen.’ Ik kus zijn voorhoofd. Bas heeft er nauwelijks erg in dat ik ga, hij is te druk met Boris. Met gemengde gevoelens loop ik de klas uit.

Bas heeft het naar zijn zin op school. Met juf Laura kan hij het goed vinden. Als ik naar haar vraag, zegt hij vol overtuiging, ‘ze is heel lief.’ Ik weet dat het voor haar niet gemakkelijk is om de interesse van Bas vast te houden. Hij kan zich niet lang concentreren. Stil zitten is een opgave voor hem. Bas moet bezig zijn, het liefst buiten. Zo klein als hij is, klimt hij al in bomen. Hij helpt de grotere jongens uit de buurt met hutten

bouwen van oude planken, dode takken en karton. Geef hem een stuk hout met een hamer en spijkers, dan is hij zoet. De basisschool geeft weinig problemen. De tienminuten gesprekken met leerkrachten, waar Chris en ik meerde malen voor zijn uitgenodigd, komen meestal op hetzelfde neer. 'Bas is een slimme, vrolijke jongen maar zijn concentratievermogen is magertjes. Met een stukje extra begeleiding gaat hij waarschijnlijk wel over naar het volgende schooljaar. Zijn sociale vaardigheden zijn prima. Hij is erg behulpzaam maar hangt ook graag de pias uit. Met zijn klasgenoten kan hij het goed vinden, ze moeten altijd lachen om Bas.'

Danny vier jaar

Een verjaardagstaart, slingers en ballonnen en ja ... eindelijk mag ook Danny naar De Witte School, net als zijn grote broer. In het bijzijn van familie en buurkinderen blaast Danny in één keer de vier kaarsjes uit. Er wordt gezongen, geklapt en er worden cadeautjes uitgedeeld. Ook Bas doet uitbundig mee, hij is superblij voor zijn broertje en geeft hem vol trots de Ajax- voetbal die hij zelf voor hem heeft uitgezocht.

Danny vindt het prachtig om samen met zijn grote broer naar school te gaan. Net als Bas, heeft ook hij een dierenrugzak gekregen om zijn broodtrommeltje in te bewaren. Het is koud die dag en er staat een snijdende oostenwind, dus ik heb de jongens warm aangekleed. Ongeremd rennen de twee vooruit. Het maakt me gelukkig dat Bas en Danny genieten van het buitenleven en ik realiseer me dat ik ze die vrijheid aan de Amstel in Amsterdam nooit had kunnen geven. Met een brede smile kijk ik naar ze. Wat ben ik trots op die twee knaapjes. Bij school aangekomen pakt Bas, Danny bij de hand.

'Kom maar mee, Den,' hoor ik hem zeggen. Voorzichtig trekt hij zijn broertje mee naar binnen. Hoe lief is dat, schiet het door me heen, hij voelt zich echt een grote broer. Danny vindt het allemaal erg gezellig. Ze hebben samen de grootste pret, totdat Bas verdwijnt achter de deur van zijn eigen klaslokaal. Daar gaat het mis. Dikke tranen rollen over zijn wangen. Ik kan nog net verhinderen dat hij hem achterna rent. Al snel komt juf Anja naar ons toegelopen. Danny komt bij haar in de klas. Juf Anja en ik hebben al eerder een praatje met elkaar gemaakt.

‘Het wil niet zo erg,’ wijs ik naar Danny. Onmiddellijk zakt Anja door haar knieën.

‘Ach, wat is er met jou,’ probeert ze hem te kalmeren. ‘Zullen we samen met mama de klas ingaan?’ Danny kijkt van mij naar Anja. Hij lijkt dat een goed idee te vinden. Nog nasnikkend loopt hij aan mijn hand naar het tafeltje en stoeltje dat de juf ons heeft aangewezen. Hoewel ze erg lief is voor Danny en zich met veel geduld om hem bekommert, is zij niet bij machte zijn vertrouwen te winnen. Na tien minuten vraagt Anja mij om naar huis te gaan. ‘Dat is beter is voor Danny,’ zegt ze. Ik knik begrijpend en laat Danny, snikkend met vooruitgestoken armen achter. Verschrikkelijk vind ik dat, zo ken ik hem helemaal niet. Het liefst had ik hem opgepakt, getroost en weer meegenomen naar huis. Kom op, praat ik mezelf moed in, als ik de hoek om ben heeft hij waarschijnlijk de grootste pret met zijn klasgenootjes.

Thuisgekomen neem ik eerst een uurtje voor mezelf. Ik zet de thermostaat van de verwarming omhoog, schenk voor mezelf een beker koffie in en pak de Margriet. Al jaren heb ik een abonnement op dat blad, maar aan lezen kom ik bijna niet toe. Ik ga er dus even goed voor zitten. Met opgetrokken knieën nestel ik me in een stoel bij het raam en blader door het tijdschrift. Mijn blik blijft hangen bij de rubriek relatietherapie. Het beschrijft een waargebeurd verhaal over een vrouw die stiekem een verhouding heeft met de broer van haar buurvrouw. Verdiept in het artikel schrik ik op van de deurbel. Francine, is mijn eerste gedachten. Zij is natuurlijk nieuwsgierig hoe het is gegaan met Danny. Ik gooi de Margriet naast de stoel op de grond. Met de beker in mijn hand loop ik de gang in en open de buitendeur. Een moment ben ik stomverbaasd. Niet Francine staat voor de deur, maar ik kijk in het gezicht van een voor mij onbekende dame met aan haar hand een huilende Danny. Ze heeft een vriendelijk gezicht en een zichtbaar goed gevoel voor mode. Ik wil iets zeggen, maar krijg daarvoor niet de gelegenheid. Zodra Danny me ziet, rukt hij zicht van de dame los en klampt zich vast aan mijn benen. Intuïtief pak ik hem beet en wrijf met mijn vrije hand over zijn rug.

‘Miranda Kramer,’ stelt ze zich beleefd voor, ‘hoofd van de Witte School.’ Ik recht mijn rug en geef haar een hand. ‘Charlotte,’ zeg ik, waarbij ik tegelijkertijd een glimlach tevoorschijn tover.

‘Nou,’ zegt Miranda, ‘u snapt het zeker al, hè? Het is niet goed gegaan met Danny.’ Ze heeft een beschaafde stem, niet onvriendelijk. ‘Anja kon niets met hem beginnen,’ praat ze verder. ‘Toen ze Danny probeerde te kalmeren, schopte hij haar driftig tegen de benen.’

‘Echt waar?’ roep ik geschokt. Ik kijk van het zielige hoopje tussen mijn benen naar Miranda. ‘Wat erg.’

‘Ja, dat is heel vervelend, niet alleen voor Anja maar ook voor Danny.’

‘Dat is helemaal niets voor hem,’ prevel ik. ‘Om te schoppen, bedoel ik.’

‘Het blijft natuurlijk een kind, maar dat mag niet weer gebeuren.’ Miranda schudt haar hoofd en trekt een moment haar netjes geëpileerde wenkbrauwen omhoog.

‘Dat begrijp ik,’ zeg ik welgemeend.

‘Het komt wel goed hoor,’ probeert ze me gerust te stellen. ‘We hebben dit wel vaker bij de hand. Ik stel voor om het morgen opnieuw te proberen.’ Ze kijkt van mij naar Danny. ‘Misschien is het een idee om wat langer bij hem te blijven.’

‘Natuurlijk, prima, graag zelfs,’ stamel ik. Miranda buigt zich voorover, ‘morgen blijft mama bij je in de klas. Vind je dat een goed idee?’ Met een warme glimlach pakt ze zijn kin en dwingt hem haar aan te kijken. Voorzichtig maakt Danny zich van me los, hij knikt. Ik zie hoe Miranda hem een knipoog geeft.

Het blijkt te werken. De eerste dagen blijf ik een uurtje, een week later ga ik na een kwartier al weg. Na twee weken hoef ik niet meer mee naar binnen. Ik krijg de indruk dat hij zich een beetje schaamt voor de andere kinderen in de klas. Het verwondert me dat twee kinderen van dezelfde ouders zo verschillend kunnen zijn. Danny is rustig, over het algemeen gehoorzaam en zijn concentratievermogen is prima. Hij doet geen gevaarlijke dingen. Als ik hem vraag in de tuin te blijven, dan doet hij dat. Uren kan hij spelen met Lego, Meccano of Playmobil. Ook is Danny bezeten van ballen. Of het nou een tennisbal, strandbal of een voetbal is, het maakt hem niet uit. Als vijfjarig kleutertje zit hij dan ook al op voetbalvereniging SV Lelystad '67, waar Chris wekelijks langs de zijlijn staat om hem aan te moedigen. Bas heeft op dezelfde club gezeten, maar niet lang. Bas wil elke keer iets anders proberen. Dat mag van ons. We hebben wel met hem

afgesproken, voor welke sport hij ook kiest, dat hij het seizoen af moet maken. Zo zat hij ook op ponyrijden, kanovaren en tennisles. Langer dan een seizoen hield hij het nergens vol. Bas is ondernemend, ziet nergens gevaar in. Hij stookt vuurtjes, haalt kikkerdril uit de sloot en bewaart dat in een grote glazen pot net zolang tot het kleine kikkertjes worden. Rupsen probeert hij tot vlinders te kweken. De bruine harige beesten doet hij in een schoenendoos, met veel groene blaadjes. Op een middag kwam hij ontdaan met een jong vogeltje thuis, waarschijnlijk uit een nest gevallen. Het magere nekje kon nauwelijks het kopje dragen. Ik liet hem het diertje in een plastic doos leggen op een bedje van watten. Op een schoteltje kruimelde we nat brood en zette het geheel onder de hortensia achter in de tuin. De volgende ochtend lag het vogeltje dood naast het schoteltje. Bas sliep nog. Snel heb ik het diertje begraven in de tuin en Bas laten geloven dat hij het beestje had gered, dat het was weggevoegen. Wat was hij trots.

Bas naar de LTS

Ik ben intussen gewend aan mijn bestaan in de polder. Sinds twee jaar werk ik, vijf ochtenden in de week van negen tot twaalf, als datatypiste bij Administratiebureau Breade. Op de fiets ben ik er binnen tien minuten. 's Morgens ga ik gelijk met de kinderen de deur uit. Tijdens de schoolvakanties past mijn moeder op de jongens. Buiten dat ik het heerlijk vind om niet uitsluitend met het huishouden bezig te zijn, is de beloning ook zeer aantrekkelijk. Van het salaris dat ik verdien, heb ik mijn rijbewijs gehaald en een tweedehands autootje gekocht. Het lukt me zelfs ook nog om te sparen voor een gezinsvakantie naar Spanje. Waar mijn geluksgetal acht jaar eerder nog een drie was, kan ik dat nu met gemak een acht geven. Dat verandert als Bas op dertienjarige leeftijd naar de technische school gaat. De eerste twee jaar gaat alles nog redelijk. Bas vindt het leuk op school, vooral met de jongens in de groep heeft hij veel plezier. De cijfers voor ambachtvakken zijn bovengemiddeld goed, echter de theoretische vakken zijn voor hem te moeilijk.

Het derde schooljaar raakt Bas steeds meer achter op de leerstof. Zijn concentratievermogen is ronduit slecht. Daardoor wordt de indruk gewekt dat hij geen interesse heeft. De leraren begrijpen zijn gedrag niet. Dat

resulteert vaak in hoogoplopende conflicten. Behalve bij meester Kroeze. Deze leraar heeft nooit problemen met Bas. Van hem krijgt hij complimenten. Alle jongens bij hem in de klas mogen meester Kroeze graag. Hij geeft les in techniek, dat vindt Bas leuk. Vooral houtbewerken, elektra, en schilderen doet hij met plezier. Daarbij is meester Kroeze een joviale man die op vriendschappelijke wijze met zijn leerlingen omgaat. Bas heeft het vaak over hem, dat hij zo'n toffe peer is en je met hem kan lachen. Maar ook meester Kroeze kan niet verhinderen dat Bas verandert, dat het op school steeds slechter met hem gaat. Zo slecht zelfs dat Chris en ik worden uitgenodigd voor een gesprek bij meneer de Jager, hoofd van de school.

Chris kan niet mee die avond, hij moet overwerken dus ik ga alleen. Om half acht zet ik mijn fiets in het overdekte fietsenrek op het schoolplein. Om me heen kijkend loop ik richting het schoolgebouw. Er is geen mens te bekennen. Aarzelend druk ik op de bel naast de deur. Een receptiemedewerker doet open. Hij weet waarschijnlijk dat ik kom, want na een kort knikje gaat hij me gelijk voor naar boven. We lopen vier steile trappen omhoog, waarna de man me achter laat in een witte kille ruimte zoals je ook vaak ziet bij de wachtruimte in een ziekenhuis.

'Als u hier even wilt wachten, u wordt zo opgehaald,' zegt hij zonder me aan te kijken. Voordat ik kan reageren, loopt hij alweer halverwege de trap naar beneden. Tegen een kale muur staat een zwart leren bank. Op het moment dat ik ga zitten, zwaait er naast me een deur open.

'Komt u maar verder.' Ik schrik van de luide stem en kijk richting het geluid. Aarzelend sta ik op en doe wat de stem me vraagt. Stapvoets loop ik door de open deur, waarna ik terecht kom in een TL-verlichte kamer. Een walm van tabaksgeur overvalt me. Achter een donker eikenhouten bureau zit een imposante man met snor en puntbaard achterovergeleund in een bureaustoel. De bijna opgebrande sigaret die hij tussen zijn bruine vingertoppen geklemd houdt, drukt hij uit in een asbak. Zijn brede donkere wenkbrauwen zijn al net zo weerbarstig als zijn haar. Voor hem ligt een groene dossiermap. Ongemakkelijk buig ik me over het bureau om me voor te stellen. Boven twee brillenglazen kijkt de man me met half dichtgeknepen ogen vastberaden aan, 'de Jager,' hoor ik hem zeggen. Vanuit zijn bureaustoel geeft hij me een pijnlijk harde hand. Ik associeer dat onmiddellijk met zijn karakter. De ring om zijn vinger laat me zien dat hij getrouwd is. Zou hij ook kinderen hebben?

‘U bent dus de moeder van Bas,’ constateert hij. ‘Gaat u zitten,’ wijst hij naar een stoel voor zijn bureau. Vervolgens slaat hij de groene map open. Fronsend tuurt hij naar de inhoud. Ik voel me alsof ik in een strafbank zit bij de rechter.

‘Hoe gaat het thuis met Bas?’ verbreekt de Jager de stilte.

‘Wel goed,’ zeg ik en kijk naar het emotionele gezicht van de man tegenover me.

‘Wel goed,’ herhaalt hij mijn woorden.

‘Nou ja,’ zeg ik, ‘meestal wel, soms komt hij wat te laat thuis, maar dat hoort erbij op die leeftijd. Het is een lieve jongen.’

‘Vindt u dat?’ Weer laat hij zijn ogen dwalen over het dossier.

‘U bedoelt dat hij een lieve jongen is?’ vraag ik.

‘Dat te laat thuiskomen bij de leeftijd hoort, dat bedoel ik, mevrouw Kieft.’

‘Ja, dat vind ik.’

‘Ik heb van uw zoon begrepen dat u buitenshuis een baan heeft?’

‘Dat klopt, als de kinderen naar school zijn. Mag dat soms niet?’

‘Dat mag, mevrouw Kieft, natuurlijk mag dat.’ De man die voor me zit, lijkt plotseling op een pitbull die zich heeft voorbereid om uit te halen. Hij fronst de twee dikke rupsen die boven het montuur van zijn bril uitsteken, waardoor zijn kille ogen nog kleiner worden. ‘Maar als u daardoor uw zoon niet in de hand kunt houden, is dat een kwalijke zaak.’

‘Pardon,’ roep ik harder dan mijn bedoeling is. ‘Wat wilt u daarmee zeggen?’

‘Daar wil ik mee zeggen, mevrouw Kieft, dat het zo niet langer gaat. Hij is een last voor alle leraren en heeft voor geen enkele onderwijzer respect. Vorige week is hij slaags geraakt met de heer Korenhof, zijn leraar Nederlands. Uw zoon heeft hem op staan wachten.’

‘Wat bedoelt u daarmee?’

‘Daar bedoel ik mee dat hij de man een flinke kaakslag heeft toegebracht, maar dat vertelt hij u niet hè?’ Ik zit perplex en denk terug aan een week eerder. Bas kwam toen thuis met een dikke blauwe hand. Gekneusd zei hij, gedold met een paar vrienden. Ik had daar verder geen aandacht aan besteed. Vol ongeloof kijk ik voor me uit, ik voel mijn handen klam worden.

‘Nee,’ zeg ik, ‘dat heeft hij me niet verteld, maar dat doet hij toch niet zomaar?’

‘Uw zoon vond het onterecht dat hij na drie waarschuwingen de gang werd opgestuurd. En geloof me, mevrouw.’ Hij buigt zich zover mogelijk voorover. ‘Als de heer Korenhof je de gang opstuurt, dan is er echt wel iets aan de hand.’

‘Ik kan me niet voorstellen dat Bas...’

‘Ik krijg jou nog wel, had hij geroepen.’ Sprakeloos kijk ik van de pitbull naar de nagelriemen van mijn vingers. Mijn natte handen veeg ik droog aan mijn spijkerbroek.

‘Maar dat is niet het enige, mevrouw Kieft,’ klinkt het opeens iets milder, ‘ook komt hij vrijwel dagelijks te laat op school, als hij al komt, want dat laat ook nog wel eens te wensen over.’ de Jager laat zich terugvallen in zijn bureaustoel, vouwt zijn handen samen en lijkt op antwoord te wachten.

‘Als hij al komt?’ vraag ik ongelovig. ‘Hij gaat iedere dag op tijd de deur uit, gelijk met mij en zijn broer.’

‘Dat zal, mevrouw Kieft, dat zal, maar weet u zeker dat hij ook naar school gaat? U gaat tenslotte naar uw werk.’ Ik staar naar zijn vingertoppen die ritmisch tegen elkaar trommelen. Het ergert me mateloos. ‘Kortom,’ spreekt de man verder, ‘als er binnen afzienbare tijd niets verandert, blijft het niet alleen bij een ernstige waarschuwing, dan moeten we ingrijpender maatregelen treffen.’

Er valt een stilte. De laatste woorden van de man laat ik even tot me doordringen. Stiekem weet ik dat het niet goed gaat met Bas, dat meneer de Jager misschien wel overdrijft, maar dat niet alles is gelogen. Snel verdring ik die gedachten weer. Het gaat goed met Bas, laat ik mezelf geloven. Hij is veertien en gewoon in de pubertijd. Hij zal heus de enige niet zijn die weleens vecht met een leraar of te laat thuiskomt. Op die leeftijd denken ze allemaal de wijsheid in pacht te hebben. Bas is nou eenmaal niet zo’n leerkind. Hij heeft moeite zijn aandacht ergens bij te houden en stilzitten is voor hem een straf. Hij is liever bezig met zijn handen. Voor me uit starend zoek ik in mijn geheugen naar munitie om mee terug te slaan.

‘Wij zullen met Bas praten,’ zijn de enige woorden die in me opkomen. Zonder op antwoord te wachten sta ik op, knik naar de man, draai me om en vertrek. Ik ren de trap af, trek de zware buitendeur open en gris mijn fiets uit het rek.